

**50 anys d'Escola Mowgli (1965-2015), Edicions Escola Mowgli, Reus, 2016, 192pp;
Pax 50 anys (1963/2013), Arola Editors, Tarragona, 2015, 296 pp.**

La historicitat de l'organització i pràctiques educatives és un centre d'interès que compta amb recerques generals –el mestratge de l'historiador Jordi Monés Pujol-Busquets– al voltant de la difusió de doctrines pedagògiques contemporànies. Aquests enfocaments globals, del tot necessaris per a circumscriure uns referents teòrics, han de comptar amb estudis complementaris que analitzin la socialització de concepcions educatives. És en aquest sentit que les dues obres que comentem acompanyen aquest extrem en un context d'expansió urbana a la primera meitat dels anys setanta

El relat de les escoles Pax (Tarragona, 1963) i Mowgli (Reus, 1965) reflecteix un objectiu comú: la introducció –al Camp de Tarragona i al Baix Camp (a l'Alt Camp existeix la història escrita de l'escola Enxaneta (1968): *Enxaneta. 25 anys d'escola (1968-1993)*– dels plantejaments del moviment de renovació pedagògica –avui poden ser equiparats amb aportacions del constructivisme– que conceben praxeològicament la relació entre discent i medi.

L'estudi al voltant de l'escola Pax –primer centre d'ensenyament actiu del Camp, que endegà la trajectòria el curs 1963-1964 en l'entorn natural del Mas Oliva– destaca pel propòsit sistemàtic de contextualització pel que fa als orígens i ideari general del centre ("el cabdell de la memòria"). També és notori el recull de noranta-tres microbiografies –de pares i alumnes– que detallen la memòria de l'escola en cinc dècades, bo i essent, però, la primera etapa (1963-1974) –sota la direcció de la mestra M. Antònia Ferrer– la que aporta els principis pedagògics cooperatius i d'experimentació –la introducció de la plàstica– que arriben fins a l'actualitat en el marc d'una formació integradora de coneixements (pp. 83-107). El conjunt del volum il·lustra la iniciativa de sectors culturals de cara a la constitució d'un nucli pedagògic que significava una microevolució cultural. El fet que el 1975 n'existís una altra tendència organitzativa, amb la constitució d'una altra escola, no significà que hi hagués dissensió quant als principis fundacionals: era un fet extrapolable del context i palesat en d'altres experiències.

El volum dedicat a l'evolució de l'escola Mowgli, primer centre de pedagogia activa a la ciutat de Reus –inclou una secció de nou testimoniatges històrics, cinquanta de records dels alumnes i la seqüència generacional d'alumnes assistents– remarca la vinculació de la seva fundadora, Àngells Ollé, amb la pedagogia activa materialitzada a l'Escola Thalita de Barcelona. Aquesta experiència, a la base dels orígens de la nova institució escolar (a partir del curs 1965-1966), fou coetània a l'organització de la Secció de Pedagogia de l'ateneu 'Centre de Lectura de Reus'. És a dir, la nova escola –com després succeí amb la fundació de l'escola Montsant (1967)– comptava amb una base de suport teòric i de debat a la 'rereguarda'. Aquest ambient exemplificava el treball conjunt, quant a la difusió d'idees educadores, de l'educació formal i de la sociabilitat no-formal: la formació era continuada (dins i fora del centre). Una altra idea que avui és recollida en els currículums de centres.

Ambdós estudis exposen no tan sols el context històric de les dues escoles, sinó també –i potser allò més significatiu– aquell món viscut a través dels textos escrits per alguns dels primers pares i alumnes triats generacionalment. Aquests 'retrats pedagògics' coincideixen a destacar la sensació d'una didàctica no pas 'tècnica', ans fonamentada en uns principis ideològics troncats: afavorir l'autogestió, la incentivació del joc com a factor de desenvolupament psicomotriu, la dinàmica assembleària, el treball cooperatiu, el desenvolupament dels enfocaments de Freinet i de Piaget, les lectures de llibres editats per l'editorial La Galera i Nova Terra. No és casual, doncs, que alguna d'aquestes vivències remarquin que l'escola era una 'República', una àgora articulada democràticament al voltant de la presa de

decisions. Aquest ambient superava, del tot, l'orientació tecnocràtica de la *Ley General de Educación* (1970).

Escriure la història d'aquestes experiències –l'escola com a ideal cooperatiu– no és cap exercici historicista, sinó que ens interpel·la –com a balanç, sovint autocrític– al voltant de concepcions educatives que no per més “avançades” tecnològicament, són més proclius a incorporar l'infant a una realitat sociocultural. Aquests volums esdevenen precursors de recerca cap a d'altres escoles coetànies de les quals també cal recordar, en clau de futur, una aportació dins el context d'una pedagogia sistèmica: l'Escola Montsant (1967) i l'Escola Puigcerver (1968).

Xavier Ferré Trill. Departament de Pedagogia. Universitat Rovira i Virgili

xavier.ferre@urv.cat